

Nr 151.

Av herr **Branting**, *angående en utvidgad och förstärkt svensk representation i utlandet.*

Av åtskilliga meddelanden att döma synas Sveriges intressen i utlandet icke för närvarande kunna på alla punkter bevakas med önskvärd mångsidighet och styrka. Det finns anledning antaga att vårt lands behov av en både kvantitativt och kvalitativt starkare representation i främmande länder kommer att ytterligare ökas efter kriget. Till de efterkrigsproblem, som redan nu synas värda statsmakternas uppmärksamhet, höra därför dels frågan om en utökning av vår representation i vissa stora stater, dels frågan om den erforderliga personalens rekrytering.

Genom det svenska journalistbesöket i Förenta staterna vid slutet av 1942 blev på ett ganska övertygande sätt klarlagt, att Sveriges diplomatiska och konsulära förbindelser med detta land, eller rättare med denna för oss och hela Norden så betydelsefulla kontinent, icke motsvara det givna behovet, vare sig det gäller bevakandet av våra kommersiella intressen, vår kontakt med den stora svensk-amerikanska befolkningen eller den politiska uppgiften att tillfredsställande presentera Sverige inför amerikansk publik och hålla amerikansk opinion à jour med våra synpunkter och önskemål. Framhållits har bl. a. att tjänstemännen vid våra amerikanska konsulat till en mycket väsentlig del nödgas syssla med bevakande av s. k. arvsärenden, vilket lär i hög grad hindra dem från att ägna sig åt ur allmänna synpunkter mera betydelsefulla uppgifter. I statsverkspropositionen till innevarande års riksdag föreslås visserligen, att nuvarande svenska vice-konsulat i Minneapolis förändras till konsulat, med motsvarande förbättring i tjänstegrad och lön för vederbörande befattningshavare. Hur befogad denna förändring än må vara torde därmed dock knappast behovet av en starkare och mångsidigare svensk representation i Förenta staterna bliva tillräckligen tillgodosett.

Liknande, ehuru icke lika detaljerade, synpunkter torde kunna anläggas beträffande vår synbarligen alltför ålderdomligt "diplomatiska" representation i de stora sydamerikanska republikerna, vilkas ekonomiska och handelspolitiska betydelse efter kriget torde bli betydande. Att Sverige efter kriget också kan få mångsidiga, industriellt och kommersiellt betydelsefulla förbindelser med Sovjet-Unionen låter sig ju också tänkas, särskilt i samband med det oerhörda återuppbyggnadsarbete som där utan tvivel förestår. Även på det rent politiska fältet torde väl läget under tiden närmast efter kriget bliva sådant, att vi ha alla skäl att vara så väl företrädna som någonsin möjligt ute i världen och att därifrån erhålla klarläggande och vidsynta rapporter om det verkliga läget.

Under dessa förhållanden aktualiseras nu alltså spørsmålet om en förstärkning av vår utlandsrepresentation över nästan hela linjen. Det skulle från svensk

sida vara en ensidig kraftutveckling, om vi under nuvarande tid koncentrerade våra resurser på att förstärka vårt militära försvar, men försummade vår apparat för den utrikespolitiska beredskapen. Frågan är väl, om vi icke redan gjort oss skyldiga till en sådan ensidighet. I vart fall — vår förhoppning är ju den, att vi aldrig skola behöva taga våra militära resurser i bruk; däremot kunna vi vara förvissade om, att vår utlandsrepresentation snart kommer att åläggas allehanda betydelsefulla och mångskiftande uppgifter och att vårt lands ställning i den nya världen i mycket blir beroende av hur dessa uppgifter fullgöras. Vårt utrikesdepartement har helt naturligt under kriget måst ägna sina krafter åt att lotsa oss fram genom den svenska neutralitetens oprickade farled. Men i sinom tid och kanske snart nog skola vi leva i en ny historisk epok, när friare horisonter öppna sig även för oss och när vi åter styra ut på de vida vatten där vår nation alltid funnit utlopp för sin expansiva kraft.

Utrikesdepartementet stod efter förra världskriget i ett läge som påminner om det nuvarande, fastän vid reformplanernas utgestaltning på den tiden något andra synpunkter trädde i förgrunden. Den allmänna kritiken riktade sig då mot "den hemliga diplomatin", under det att man nu kanske snarare kritiserar den diplomatiska hemlighetsfullheten. Vid den tiden tyckte man sig finna särskilda skäl att uppmärksamma rekryteringsprinciperna vid anställandet av de yngre tjänstemännen i departementet, tillträde till den diplomatiska banan borde beredas dugande unga män ur alla samhällsklasser, utan hänsyn till börds- eller penningprerogativ. Nu frågar man sig snarare, om inte hos oss, liksom på andra håll, just de högsta diplomatiska posterna, sändebudsposterna i utlandet, borde i större utsträckning besättas av lämpliga män, stående utanför karriärdiplomaternas krets. Den stora amerikanska demokratin har ju härvid djärvt visat vägen, placering av diplomatiska outsiders på flera av de mest betydelsefulla sändebudsposterna i Europa, och uppenbarligen funnit arrangemanget praktiskt. Ingen torde exempelvis kunna säga annat än att den amerikanska utrikesledningen blivit synnerligen väl informerad genom ambassadören Davis vars rapporter från Moskva som bekant offentliggjorts. Det skulle onekligen vara intressant, om den svenska allmänheten kunde beredas tillfälle att göra en jämförelse, genom publicering av motsvarande rapporter från vårt lands diplomatiska representanter i utlandet. Om, såsom här gärna må förutsättas, dessa ådagalagt minst lika stor kapacitet, politisk klarsyn, realistisk iakttagelseförmåga och förmåga att vinna förtroende hos respektive regering, är det ju onekligen synd att dessa rapporter måste undanhållas allmänheten och riksdagen. Om motsvarande politiskt högintressanta material finnes i svenska U. D:s arkiv, skulle en förnuftig publicering därav, på eljest lämplig tidpunkt, säkerligen vara ägnad att avlägsna det obestämda misstroende, som nu på sina håll onekligen finnes mot våra diplomaters politiska bedömningsförmåga — och framför allt mot deras förmåga att tränga utanför den tränga krets inom vilken den diplomatiska kåren vanligen har sin tillvaro. I vart fall visar det amerikanska exemplet, att om Sverige inom en snar framtid skulle finna tiden mogen

för en väsentlig förstärkning av sin utlandsrepresentation, bör icke en eventuell brist på lämpliga män inom karriären betraktas som ett oöverstigligt hinder för en sådan åtgärds förverkligande. Det svenska näringslivet lider icke brist på vidsynta och praktiska män; över huvud taget vore det väl en underskattning av den högtstående svenska nationen om man på allvar gjorde gällande, att den icke kan låta sig representeras starkt och väl i utlandet av brist på lämpliga företrädare.

Med åberopande av dessa visserligen allmänna resonemang, vilka dock velat stödja sig på kända förhållanden och antagliga premisser, hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära utredning om önskvärdheten av en utvidgad och förstärkt svensk representation i utlandet samt framläggande av de förslag vartill utredningen må föranleda.

Stockholm i januari 1943.

Georg Branting.

Som bilagor överlämnas till vederbörande utskott:

Ett ex. av Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning för den 15. 1. 1943, vari åberopas artikeln "Sveriges ansikte i U. S. A." av Victor Vinde.

Tre ex. av Morgontidningen Social-Demokraten för den 17, 22 och 23 januari 1943 med artiklar av Nils Horney: "Svenskarna i Amerika" och "Sverige och Amerika".

Ett ex. av Stockholms-Tidningen för den 16. 1. 1943, med artikeln "Svensk-amerikanska bekymmer", av redaktör G. Näsström.

Ett ex. av tidskriften "Vi" för den 9. 1. 1943, med artikeln "Amerika och Norden", av Gunnar Myrdal.
